

Ioana ANGHEL ICHIM

TEATRUL ÎN LUME

Prima parte a primului volum...

Ecourile dezastruoase stârnite în mediul artistic (și nu numai) bucureștean de prezența faimosului „MHAT” moscovit, precum și montările regizorilor ruși de pe scena Teatrului Național din București au aruncat o umbră de suspiciune privind evoluția și calitatea artistică a atât de faimosului teatru rus.

Cu toate astea, având șansa de a vedea și alte spectacole de pe scenele rusești (*Ivanov*, montat de Lev Dodin la Sankt Petersburg și *Război și pace. Începutul romanului* pus în scenă de Piotr Fomenko pe scena Teatrului Atelier ce poartă chiar numele regizorului, în Moscova), pot afirma că în continuare, Rusia are regizori extrem de valoroși, respectând tradiția stanislavskiană ori inovând, precum și actori de extraordinară forță dramatică, cu glasuri și trupuri exersate până la performanță.

Piotr Fomenko reprezintă, la ora actuală, una dintre personalitățile „europene” ale teatrului rus. Regizor, a montat mai mult de 60 de spectacole pe scenele din Moscova, Sankt Petersburg și Tbilisi, profesor din 1981 la prestigioasa școală de teatru „Gitis”, conduce din 1993 „Teatrul Atelier Piotr Fomenko” instalat într-un vechi cinematograful din Moscova, trupă cu care a făcut înconjurul lumii: Statele Unite, Italia, Franța, Polonia, Brazilia etc. Fără a propune neapărat o „răsturnare” a tiparului teatrului clasic rus, Fomenko consideră cuvântul principiul de bază al teatrului. Mergând mai de departe de cuvânt, regizorul este interesat de un teatru sintetic ce distruge frontierele teatrului clasic, pătrunzând într-un univers pe care îl denumește „balet dramatic”. De aici până la musical nu mai e decât un pas.

Ultimul spectacol prezentat pe scenele europene este *Război și pace. Începutul romanului*, un spectacol ca o saga impresionantă. Acum opt ani, lui Piotr Fomenko i-a venit ideea de a încerca să monteze pe scenă (!) romanul, fapt ce poate părea la prima vedere imposibil. Sute de personaje, bătălii, palate situate la mii de kilometri, totul demonstrând aproape absurdul unei astfel de idei. S-a încercat atunci o lectură a romanului cu actori (nedramatizat încă). A durat o lună doar primul volum ! După această „lectură lentă”, un canadian, Everett Dixon, elev de-al lui Fomenko, s-a apucat totuși să dramatizeze romanul. Acum doi ani, după renunțări ori tergiversări, Piotr Fomenko începe totuși lucrul la acest spectacol. Va aduce, așadar, în fața publicului, în peste patru ore de spectacol, prima parte a primului volum.

Un spectacol-lecție despre cum se pot pune în scenă chiar și texte dintre cele mai inaccesibile, despre cum spectatorul secolului XXI urmărește (contrar teoriilor) cu plăcere un spectacol-maraton, despre valoarea cuvântului, indiferent de intrigă, despre cum arată o trupă de actori, de la tineri la bătrâni de reală valoare. Nu importă lungimea textului, timpul petrecut în scenă, contează expresia și nuanțele ce trebuie să treacă rampa. Rol principal, rol secundar? Nici vorbă. Doar actori talentați, cu evident respect și devoțiune pentru meserie, într-un spectacol în care principală nu este tema, acțiunea romanului, ci atmosfera vieții rusești, opt ani înainte de începerea războiului din 1812. Fomenko a încercat să opună atitudinii distructive, respectul pentru propria istorie, asta într-o lume și într-un moment în care, afirmă el, se schimbă percepția despre tragedie, ce „coboară” de pe scenă pentru a se transforma în parte integrantă a vieții cotidiene, deși recunoaște că nu crede în puterea teatrului de a schimba mentalități, obiceiuri ori de a influența destinul oamenilor.